

Notulen 90^e zitting Synode Oud Katholieke kerk van Nederland op 19 november 2016

1. Opening.

a. In zijn openingswoord bij deze 90ste synode blikt **voorzitter Groenewegen** terug op zijn periode als Synodevoorzitter en kijkt hij alvast vooruit op de toekomstige taken na zijn herverkiezing. Zowel in terugblik als toekomstschets wordt het belang van samen kerkzijn benadrukt.

Van dialoog naar eigenaarschap

Alweer vier jaar geleden ben ik verkozen tot voorzitter van de Synode. Bij mijn aanstelling heb ik mijn voorzitterschap in het teken van dialoog gezet. Vier jaar geleden formuleerde ik dat als volgt:

Vragenstellen, luisteren naar elkaar en het vermogen om je te verplaatsen in de andere positie zijn daarin essentiële elementen. Samen Kerk-zijn, samen het begin maken van een nieuw kerkelijk jaar, samen kansen creëren. Samen de steen in het water gooien om de gewenste beweging te creëren.

En dialoog hebben we gevoerd.

- Vijf Synodes
- Diverse besprekingen over beleid en een hele dag om het beleidsplan te formuleren. Samen met de gehele kerk. Samen beleid formuleren.
- Een penningmeesters initiatief
- Een intensieve dialoog over 'hoe de kerk haar heffingen moet organiseren'
- Vele gesprekken over moties, over parochiebelangen, over zorgen en over kansen.

Allemaal ontwikkelingen over de koers van de kerk en hoe we die in gezamenlijkheid, en met elkaar vormgeven. Rekening houdend met een ieders uniciteit en achtergrond. Rekening houdend met diversiteit en verwachtingen. Altijd in Christus verbonden.

Ik dank u allen voor de inzet, voor uw tijd, voor de inzet van uw talenten, voor uw gebed.

Vandaag staat mijn herverkiezing op de agenda. Ik wil u laten weten wat u van mij kan verwachten als u mij opnieuw verkiest. Dialoog blijft onweerlegbaar het "leitmotiv" en ik voeg daaraan toe eigenaarschap. Wij zijn met elkaar kerk. Dat samen kerk-zijn is bijzonder en vraagt verantwoordelijkheid. Bent u aan te spreken op de koers van de kerk? Op welk onderdeel van de kerk mag de kerk weten dat u daar (mede) verantwoordelijk voor bent?

Vandaag staan zowel materiële als immateriële thema's op de agenda. Ik noem er twee:

1- gesprek over bouwen aan vrede. Afgelopen week was er een bijeenkomst van de Nationale Synode. Eén van de sprekers noemde kenmerken van christenen in deze spannende tijd vol geweld en onverdraagzaamheid. Hij noemde zeven kenmerken, waaronder rust en mededogen. Mededogen voor hen die het meest kwetsbaar zijn. Hoe vallen wij daarin op. Graag laat ik u daarover met elkaar aan het eind van de ochtend in gesprek.

2- gesprek over de heffingssystematiek. **Eigenaarschap gaat over meer dan het éigen belang**, hoe belangrijk dat belang ook is. Het gaat over het grote geheel en over gedeelde belangen. Het gaat over een Haarlems belang en een Utrechts belang, het gaat over een vermogend belang en een niet vermogend belang, het gaat over veel parochianen en weinig parochianen. Kortom het gaat over **ons** in gezamenlijkheid. En alleen vanuit die gezamenlijkheid komen er nieuwe oplossingen en komen we verder. Waarom? Omdat we ons laten aanspreken op onze keuzes en op onze inzet. Niet om de schuld te krijgen, maar om elkaar uit te dagen het beste te doen.

Niet zeggen zoals Kaïn: ben ik mijn broeders hoeder? Maar veel meer zoals Jezus: 'En het gebeurde toen Hij bad'. Het goede werk biddend mogelijk maken.

Daarom welkom aan de Aartsbisschop van Utrecht, leden van het Collegiaal bestuur, Synodalen, gasten en belangstellenden op deze **90e!** Synode van de Oud Katholieke Kerk van Nederland.

Herzlich Willkommen Pfarrer George Reijnders aus Nordstrand, vertreterner von der Alt Katholische Kirche in Deutschland.

Ook een hartelijk welkom namens de Anglicaanse Kerk, reverend Joop Albers.

In het bijzonder een welkom aan de afgevaardigde van de Gemeenschap van de Goede Herder, prior Gino. Van harte welkom als nieuw aangesloten onderdeel van de Oud Katholieke Kerk.

Ook zijn er diverse bestuursleden van de fondsen uitgenodigd. Fondsen die een rol spelen bij de totstandkoming van de nieuwe heffingssystematiek. Wanneer wij spreken over de heffingssystematiek kunnen ook zij gebruik maken van het spreekrecht.

Afmeldingen zijn ontvangen van:

- De Protestantse Kerk Nederland
- De Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- Het Leger des Heils

Een bijzonder welkom broeder Johannes, die later vandaag zal spreken over zijn werkzaamheden in Calais. Alsook aan alle gasten op de publieke tribune.

Ook willen wij de zieken opdragen in het bijzonder onze Bisschop van Haarlem, Jan Dirk Schoon. Graag geef ik, namens het Collegiaal Bestuur, het woord aan de Deken van Haarlem en lid van het Collegiaal Bestuur, Peter Ben Smit. *(Ik geef de Synode over enkele ogenblikken de gelegenheid om vragen te stellen over dit statement).*

In memoriam:

- Reverend Cornelius J. de Rijk, overleed in september dit jaar.
- Emeritus priester Job Aarents overleed op 3 november jl.
- En vorige week overleed diaken Jacques Brian

Dat zij rusten in vrede.

De nieuwe Deken van de Haarlemse geestelijkheid en daarmee tevens lid van het Collegiaal Bestuur **Pastoor Smit** geeft namens het CB een korte toelichting bij deze ziekmelding. Bisschop Schoon heeft zich ziekgemeld voor met name de taken op landelijk niveau. Belangrijke oorzaak is gelegen in de druk van het bestuurlijk werk. Er is bezorgdheid. Voor het CB en bisschop Schoon zelf is het een vervelende zaak. Bisschop Schoon en echtgenote worden aanbevolen in het gebed.

Pastoor Schoon: De vertegenwoordiger van de geestelijkheid van het bisdom Haarlem in het CB noemde zojuist de bestuurszaken, de druk daarvan, als achtergrond van de ziekte van de Bisschop van Haarlem. Mijn vraag is of daar binnen het Collegiaal Bestuur reflectie over plaats vindt en wat de gedachten zijn van het collegiaal Bestuur om die bestuurszaken te verbeteren.

b. Openingsgebed door de Aartsbisschop van Utrecht.

Inleiding en vaststellen van de agenda:

Naar aanleiding van de ziekmelding van Bisschop Schoon wordt er vanuit de synode aandacht gevraagd voor het punt van de werkdruk. Er zal een kaart rondgaan voor de zieke bisschop.

De voorzitter van de Synode is verheugd te melden dat er voor alle vacatures -behalve die voor de begrotingscommissie- kandidaten zijn gevonden Dus er zijn de nodige verkiezingen

Kerkbalans zal dit jaar anders worden vormgegevens en dat zal deze morgen worden toegelicht

Het maatschappelijk relevante onderwerp is dit jaar: werken aan vrede, en wat je daarmee kunt doen in je parochie en in je persoonlijk leven.

Na de lunch:

Het financiële gedeelte met inleiding door de Thesaurier – Generaal(TG) en ruimte voor de insprekers en reacties daarop vanuit de synode, en daarna:

De begroting (die dit jaar meer overzichtelijk is (in blokken geknipt) en waarin ook te zien is wat de fondsen bijdragen.

Na de theepauze is er de motie groene kerk (ingediend door de Statie Twente)

De toelichting pensioenfonds verval.

Diverse wijdingen en priesterjubilea worden genoemd, alsmede de wijding van een tweetal kerkgebouwen.

Pastoor Münch is als Deken van het bisdom Haarlem opgevolgd door pastoor Smit en de laatste heeft als zodanig nu zitting genomen in het Collegiaal Bestuur.

Sicco Claus is gestart met zijn promotieonderzoek spiritualiteit.

Deze week heeft Pastoor Smit zijn inaugurele rede gehouden als hoogleraar aan de VU.

De Sint-Maartenspenning is toegekend aan Piet van der Steen vanwege zijn 50-jarig Organistenjubileum.

Prof. Jan Hallebeek heeft zijn afscheidscollege aan het seminarie gehouden en hem is eveneens de Sint-Maartenspenning toegekend.

Dit jaar worden er geen missiekalenders en adventsboekjes uitgegeven.

Dit jaar is er geen enkel diaconaal verslag ontvangen. Dit ondanks het feit dat de synode in 2013 het besluit hiertoe nam. Synode neem uw besluiten serieus. (Statie Twente heeft in december haar diaconaal verslag ingestuurd)

Er is een traditie gegroeid om rond deze tijd een jongerensynode te houden. De nieuwe jongerenpastores Peijnenburg en van den Berg hebben inmiddels de nodige plannen ontwikkeld. Besloten is de jongerensynode om het jaar te laten plaatsvinden. (later is er gecorrigeerd: De Jongerenpastores laten in 2017 weten welk programma zij opzetten voor jongeren en op welke wijze daar de Synode een onderdeel bij is) Dit jaar is er geen jongerensynode.

Doel en samenstelling van de synode wordt toegelicht. Hiervoor is een toelichting op schrift beschikbaar gesteld en bij de Agenda van de Synode gevoegd. De synode is geen parlementaire zitting, maar een kerkvergadering waar het met name gaat om in gesprek te gaan met elkaar.

Geen verantwoording maar een kerkvergadering waar het met name gaat om in gesprek te gaan met elkaar.

De vergadering van de 90ste synode is hiermee geopend.

2. Benoeming van de Notulencommissie.

Dhr. de Graaf (bisdom Haarlem), Dhr. Messink (bisdom Utrecht), Pastoor Scheltinga (geestelijkheid) hebben zich beschikbaar gesteld en worden als zodanig benoemd.

3. Verslag Collegiaal Bestuur. Presentatie door Aartsbisschop Vercammen.

De angst in de wereld is er met de verkiezing van Trump niet minder geworden. Stuurloosheid en er zijn geen veilige gidsen te vinden. De kerk kan hierin wegwijzer zijn naar een samenleving waarin angst en dreiging niet de boventoon voeren. Het christelijk sociaal congres ging van start onder de titel: Geloof, Angst en Liefde. Geloof en liefde zijn samen in staat de angst te overwinnen.

Het verslag van het Collegiaal Bestuur is aan de synodalen toegestuurd en heeft vragen opgeleverd, die zo goed als mogelijk zijn beantwoord.

Er wordt in vele parochies aan de weg getimmerd en ook de landelijke kerk heeft zich niet onbetuigd gelaten

Geestelijkheid: In het voorbije jaar kon de kerk 6 nieuwe geestelijken verwelkomen. Op 21 januari 2017 zijn er twee priesterwijdingen. Er waren twee 60-jarige priesterjubilea (Mgr. Glazemaker en Prof. Visser) en er was één overlijden (diaken Brian).

De tekst over het huwelijk van partners van gelijk geslacht en over de sacramentaliteit daarvan is vorig jaar op de synode aan de orde geweest en deze notitie wordt inmiddels ook gebruikt in de discussies van de Duitse OK-kerk.

De financiën van de kerk en het brede overleg van de TG en de penningmeesters heeft geleid tot constructieve voorstellen.

De solidariteit van de fondsen wordt op prijs gesteld. (Ahuysfonds, Brabantsche Kas, Haarlemse Bisschopskas en het Metropolitaan Kapittel en de ORKA)

Betrokkenheid van parochianen die meer bijdragen dan 10 jaar geleden wordt gememoreerd. Er zal hier en daar nog winst zijn te boeken. Bepaalde initiatieven om subsidie buiten de kerk te vinden verdienen aandacht. Het werk van verschillende groepen en commissies in de kerk wordt op prijs gesteld.

Op het gebied van de oecumene is het heugelijke feit te melden dat de komende week een delegatie naar Zweden gaat om de kerkgemeenschap met de kerk van Zweden vast te stellen (na 10 jaar theologische discussie)

Tenslotte is er voor iedere parochie de interessante folder "Armoede in Nederland"

Naar aanleiding van het verslag.

Mw. Maan (Amersfoort):

- a. 11 studenten op het seminarie is dat veel, is dat weinig en hoe verhoudt zich dit tot het totaal aantal geestelijken.
- b. Willen al deze studenten pastoor worden en wat hebben wij hen als kerk te bieden.
- c. Graag aandacht voor het taalgebruik in de verslagen. (bijv. "emeriti, die nog bij de pinken zijn")

CB:

- a. Men is blij met de hoeveelheid studenten. Van de genoemde 11 is er inmiddels een aantal afgestudeerd. De kerk is dus goed voorzien van afgestudeerden.
- b. Men is zich bewust dat pastoor worden – gelet op het aantal te vergeven plekken- niet zal lukken maar wel wil men geestelijke zijn namens en in onze kerk. Dat kan in deeltijd of in het categorale pastoraat. Een pool waarop een beroep gedaan kan worden is hierbij noodzakelijk. Dus is 11 (gelet op het verleden) niet te veel en ook niet te weinig.
- c. De opmerking over het taalgebruik wordt opgepakt.

Pastoor van der Steen: De discussie rond de gespreksnotitie over sacramentaliteit en zegening van partners van gelijk geslacht en het voorzichtige standpunt is niet altijd even positief ontvangen. De vrije ruimte om de zegen te geven is ondergesneeuwd in de discussies. Meer ruimte en positieve aandacht wordt op prijs gesteld. Of wordt er "te veel" rekening gehouden met "de Orthodoxie".

CB: Men heeft met de tekst over de zegening van partners van gelijk geslacht een positieve boodschap willen afgeven. Daarom is deze tekst ook in het IKZ verschenen. Elke discriminatie is uit den boze. De Orthodoxie is in de discussie niet het argument geweest maar vooral: wat doen wij met de grondslag in de Oude Kerk. Daartoe hebben we ons te verhouden. Wij voelen ons verantwoordelijk daaraan trouw te blijven. Een theologische (en geen kerkpolitieke) discussie is er gevoerd. De Orthodoxie is erg versplinterd en staat ook niet open voor dit onderwerp.

Pastoor van der Steen: Er zijn op dit moment een drietal parochies waar een 65- plusser pastoor is. Er zullen in de nabije toekomst meer pastores met emeritaat gaan. Op termijn kan er een tekort ontstaan, veel eerder dan een overschot. Heeft het CB een toekomstvisie op de personele bezetting.

Pastoor Frede: Bedacht moet worden dat er werkbare eenheden moeten zijn. Een tiende meer of een tiende minder bij een pastorale aanstelling lijkt op papier wel mooi maar is sociaal niet altijd goed. Leefbaarheid op een pastorie is een aspect waarmee gerekend moet worden.

CB: De zorg om het sociaal beleid inzake tienden van aanstelling worden gedeeld. Ook denken we de verhouding tussen 65plussers en nieuwe studenten in de greep hebben. Er zijn 65plussers die graag stoppen en er zijn 65plussers die graag nog doorgaan.

Pastoor Münch geeft een toelichting op het lopende proces van de Commissie Beleid en Organisatie: De commissie bestaat uit 4 geestelijken en 2 leken. De commissie komt elke maand een dag bij elkaar en heeft het Statuut doorgewerkt en geanalyseerd voor wat betreft parochies, bisdommen, “onze” kerk en het informele circuit. De volgende stap is toetsing en gesprekken met deskundigen binnen de kerk. Het eindrapport zal bij de eerstvolgende synode worden gepresenteerd. Het advies zal de richting uitgaan van een sterker insteken op de synodale samenwerking binnen de kerk. Het verslag van het Collegiaal Bestuur wordt goedgekeurd

Namens bisschop Dr. Matthias Ring brengt **Pfarrer Georg Reijnders** een groet over van de Duitse Oud-Katholieke Kerk. Voor de aanwezigen is het Jaarboek van de Oud-Katholieke Kerk van Duitsland. Ook is er voor iedereen een leporello (een fotocollage getiteld: op weg naar het leven)

4. Verkiezingen.

Vacatures Collegiaal Bestuur:

In de vacature van mw. Brouwer (namens Bisdom Utrecht) is dhr. T. van Dam kandidaat.

In de vacature van mw. Parmentier (namens de Synode) is dhr. M. Blaauw kandidaat.

Mw. Nijman-Smit (namens Bisdom Haarlem) stelt zich voor een tweede termijn kandidaat.

Vacatures Presidium:

Dhr. C.P. Groenewegen stelt zich beschikbaar voor een tweede termijn.

Voor de vacature van vicevoorzitter Presidium (vacature dhr. G. Verstappen) is mw. M. Kersaan kandidaat.

Na het tellen der stemmen kan worden medegedeeld dat alle kandidaten zijn herkozen/verkozen en alle vacatures zijn vervuld.

Mw. Zomervrucht doet een oproep ter vervulling van de vacature in de Begrotingscommissie: Statutair bestaat de begrotingscommissie uit 3 leden. Voor de komende synode is er een vacature omdat Pastoor Brommet bij de volgende synode geen synodaal meer zal zijn en dus niet meer beschikbaar. De zittende leden mw. Zomervrucht(voorzitter) en de heer G. Wilts zijn dus op zoek naar aanvulling. Alleen een synodaal kan lid zijn van de begrotingscommissie.

5. Presentatie Actie Kerkbalans nieuwe stijl door de heer W. A.B.

Geld is een onderdeel van je organisatie. Kerkbalans moet niet een jaarlijkse reminder zijn maar we moeten inzichtelijk maken waar het geld voor nodig is en waarvoor het wordt gebruikt.

De folder is belangrijk bij de werving. Deze moet doelgericht en toegespitst zijn op de eigen parochie.

Zo'n folder kan men nu maken met behulp van www.kerkbalans.nl. De folder is al deels ingevuld en kan verder aangevuld worden met plaatselijke gegevens. De heer A.B. demonstreert hoe men zo'n folder kan maken inclusief het invoegen van fotomateriaal.

Op 21 januari wordt de actie Kerkbalans gestart met klokluiden om 13.00 uur (door een bekende Nederlander). Op de vraag van **mw. Visser(Egmond)** is zijn antwoord: Verstandig is het de folder niet voor de 21ste januari te verspreiden.

Foldermateriaal kan met korting besteld worden. Prijzen van de folder zijn op de webshop te vinden.

De Doopsgezinden en Remonstranten doen niet meer mee met de Actie Kerkbalans. Wij hebben als Oud-Katholieke Kerk solidariteit en eenheid willen uitstralen. En het is bovendien een van de weinige gelegenheden dat we duidelijk aanwezig zijn op een landelijk Oecumenisch platform.

6. Presentatie Stichting Gemeenschap van de Goede Herder en Hoofdkrijgsmachtpredikant over "bouwen aan vrede".

Pastoor van der Steen (als vertegenwoordiger van het CIOM) introduceert Ds. Klaas Henk Ubels.

De niet Romeins-Katholieke Geestelijk Verzorgers, dus ook de Oud-Katholieke geestelijk verzorgers worden ondergebracht bij de Protestantse Geestelijke Verzorging. Op dit moment is er 1 geestelijk verzorger namens onze kerk als zodanig werkzaam op Curaçao. Pastoor van der Steen citeert uit Christelijke Onderwijzingen en Gebeden (1879) het "Gebed van een Krijgsmant".

Ds. Ubels:

De Protestants Geestelijke Verzorging is grensoverschrijdend: 13 verschillende kerken doen daarin mee met één doel voor ogen: zo goed mogelijk zorg bieden aan de mensen in de Krijgsmacht. Hij dankt voor de betrokkenheid van onze OK Kerk. Pastoor van der Steen die werkzaam is geweest bij Defensie en vertegenwoordigt onze kerk nu in overlegsituaties. En Pastoor Münch is onlangs mee geweest op missie naar Afghanistan.

Er werken 50.000 mensen (militair en burger) En er zijn daarvoor 35 geestelijk verzorgers. Het fundament onder de geestelijke verzorging is dat ieder mens het wettelijke recht heeft op godsdienstbeleving. De overheid heeft hierin een zorgplicht. De krijgsmacht komt in aanraking met geweld en dit heeft impact op de mens. Ervaringen als angst, schuld en schaamte, maar ook trots en solidariteit komen beurtelings voor. 80 % van die ervaringen is gelukkig positief en 20% is daarentegen negatief.

Op Chios (Griekenland) zie je "stoere mannen" zacht worden bij het redden van mensen en zie je anderen worstelen met hun taak om "nepverhalen" te filteren van de echte vluchtverhalen. En die lijken daardoor te onmenselijken. Beiden hebben behoefte om daarover te praten. Geestelijk verzorgers willen een vrijplaats scheppen om ervaringen te delen.

Het motto van de krijgsmacht -welke ook op de krijgsmachts-bijbel staat- luidt dan ook: “niet door geweld en macht, maar door mijn Geest”. Zo wordt er gebouwd aan vertrouwen. Vertrouwen in zichzelf, in elkaar en in God.

Broeder Johannes van de Gemeenschap van de Goede Herder:

Br. Johannes is ruim 9 maanden werkzaam onder de vluchtelingen in Calais en neemt de synode mee in zijn verhaal over het leven in die jungle. Het vluchtelingenkamp dat nu door de Franse overheid is ontmanteld. Het vluchtelingenkamp is de wereld geconcentreerd. Verschillende culturen, talen en geloven proberen daar te leven en te overleden.

In 1999 opent het Franse Rode Kruis in opdracht van de regering een vluchtelingenkamp bij Calais Toen bedoeld voor vluchtelingen uit de Balkan. Tegenwoordig huisvest het vluchtelingen uit het Midden-Oosten en uit Midden- en Noord-Afrika. Alle vluchtelingen in deze jungle hopen de oversteek te kunnen maken naar Groot-Brittannië. In plaats van de zeshonderd mensen voor wie het kamp ooit is opgericht, overschrijdt het bewonersaantal dit vele malen. Overbevolking leidt tot benauwde, slechte leefomstandigheden: toiletten lopen over en voedselrantsoenen zijn beperkt. Het is een bewuste keuze van de Franse overheid om de rechtsstaat niet toe te passen in het vluchtelingenkamp. In het kamp ontstaat een wereld in het klein: een school, een winkel, kerk en moskeeën De mensen in de jungle moeten hun problemen zelf oplossen. Dat gebeurt door zgn. peacekeepers, natuurlijke leiders uit de gemeenschap. Zij nemen de verantwoordelijkheid voor de gemeenschap om hen heen. Uitvalsbasis is daarbij het Maria Skobtsova huis. Dit huis wil een huis/ een “hospitality house” zijn in Calais van waaruit hulp wordt geboden en het richt zich op de kwetsbare vluchtelingen. Veel vluchtelingen kloppen daar aan, vaak afkomstig uit het ziekenhuis in de stad of het vluchtelingenkamp. Toch is het vluchtelingenkamp niet alleen chaos. In het kamp en onder de vluchtelingen word je uitgenodigd tot vriendschap doordat er thee wordt gezet en aangeboden. In deze echte gastvrijheid zit je bij elkaar in stilte, in respect, en je deelt die stilte en dat respect. Br. Johannes heeft geleerd om de angst -de ander te ontmoeten- opzij te zetten en geleerd van het geloof van de vluchtelingen. Gemeenschap bouwen is bouwen aan vrede. Als teken daarvan zijn er aan de rand van het kamp een vijgenboom en een wijnrank geplaatst onder het motto: ieder mens heeft recht op een plek om te schuilen.

Aansluitend was er ruimte voor vragen en opmerkingen.

Hr. Haverkorn (Friesland/Noordoostpolder): In het klassieke beeld staat vrede tegenover oorlog.

Wie is nu onze vijand?

Br. Johannes: Angst is de grootste vijand van de vrede. Delen en niet durven delen is de vijand van de vrede. God willen zien in de ander. Ds. Ubels: sinds 1990 is de wereld voor de helft vrediger geworden. Tegelijk komt het geweld dichterbij en is beangstigend. De koude oorlog was duidelijker. In een guerrillaoorlog is het allemaal minder duidelijk. Ontmoeting is dan het woord. God ervaren in de ontmoeting met de ander.

Hr. Stam (Schiedam): Hoe vindt je de juiste mensen voor community building? Wat kan de kerk hiervan leren? Br. Johannes: Niet door het houden van verkiezingen. Niet door macht maar doordat mensen met een natuurlijk gezag opstaan. En geloven in je taak.

Aartsbisschop Vercammen: Hoe is de situatie/de toestand nu in Calais? Br. Johannes: Officieel zijn er geen vluchtelingen meer. Ze zijn er natuurlijk wel. Ik verwacht dat er binnen 8 maanden weer nieuwe kampen ontstaan. Ons werk blijft doorgaan.

Vraag en oproep tegelijk om deze verhalen mee te nemen naar onze gemeenten. Maar hoe?

Ds. Ubels: in een geweldsituatie als kerk aanwezig zijn. Aandacht geven. Er is een blad uitgekomen "Mens blijven" speciaal gemaakt voor zorg en aandacht voor militairen, veteranen en hun nabestaanden vanuit de kerk.

Beide sprekers worden bedankt in woord en applaus

Eucharistie.

Lunch

7 Heffingssystematiek.

De voorzitter licht de in 2016 gelopen procesgang toe. Vorig jaar is de begroting goedgekeurd met een tekort van € 160.000.- Voor dit tekort moest nog een financiering worden gevonden. Men wilde de tijd nemen om tot een goede systematiek te komen. Dat is niet gelukt. Een geplande heffing van 85% leverde het nodige protest op en is door de meeste parochies niet op te brengen. Het protest uitte zich in het zogenaamd penningmeesters-initiatief. Men is er in goed overleg op uitgekomen dat het komen tot een nieuwe heffingssystematiek meer tijd vraagt en dat er tot die tijd geheven wordt aan de hand van de bestaande systematiek van 70% heffing op de pastorale zorg te handhaven. Dit kan dankzij het gesprek met de fondsen, die een wezenlijke bijdrage gaan leveren. Voorlopig tot en met 2019. Deze fondsen zorgen nu voor een sluitende begroting. Voor die tijd moet men tot een breed gedragen oplossing te komen.

De Thesaurier-Generaal zegt in zijn toelichting bij de power point- presentatie dat in ideale omstandigheden de kerk voor zichzelf kan zorgen en dat de fondsen zorgen voor de extra's. De drie bronnen waaruit geld komt voor het draaiende houden van de kerk:

- de levende kerk (de portemonnee van de individuele parochiaan),
- heffingen op het vermogen en de exploitatie van het onroerende goed.
- En daarnaast een bijdrage van de fondsen

Al met al toont de TG in zijn presentatie dat we ons -als landelijke kerk- in een wankele financiële positie bevinden o.a. vanwege de lage rendementen. Ieder jaar moet opnieuw gekeken worden naar de mogelijkheden en probeert men de heffingen zo stabiel mogelijk te houden. Er blijven zorgen over de toekomst.

Reacties vanuit de synode:

Hr. Buitenhuis (Leiden): Voor welke jaren precies geven de fondsen hun bijdrage.

TG: 2017, 2018 en 2019.

Hr. van Hasselt (Amersfoort): In het overleg tussen de penningmeesters en de TG onder leiding van de voorzitter van Presidium is men gekomen tot het voorstel van 85% heffing pastorale zorg en de 2%heffing op vermogen. Daarmee wilde men een gezond financieel evenwicht bereiken. En voor de langere termijn de lasten daar leggen waar ze thuishoren. Ook al zou dit parochies in de problemen

brengen. Maar zo komen de problemen wel in beeld en kan op de langere termijn de tering naar de nering worden gezet en daarmee een gezonde financiële situatie. De klemgevallen moeten zich melden bij CB en dat oplossen met behulp van de fondsen. Het ondersteuningswerk van de fondsen is zeer belangrijk maar we liggen aan het infuus van de fondsen. In het Bergkerkoverleg is wel discussie gevoerd maar geen beslissing genomen. Daarna kwam de verrassing: de afgesproken verhoging gaat niet door maar blijft 70% - door het CB en de fondsen gefinancierd voor een 1 jaar en een optie voor nog 2 jaar. Dit is een korte termijn /ad-hoc oplossing en zo levert de zorgelijke financiële situatie ieder jaar opnieuw discussie op. Het eigen vermogen van de kerk is teruggelopen van 2 miljoen naar 0.3 miljoen. Onverantwoord. Ik heb geen voorstellen gehoord tot versteviging van het eigen vermogen. Ziet het CB niet de urgentie van een gezonde lange termijn situatie? Niet pappen en nathouden maar de toekomst gerichte daden. Graag zou ik antwoord krijgen op de volgende vragen:

- a. Waarom is de heffing van 85% en 2% niet op de agenda gezet?
- b. Waarom is dit voorstel zonder overleg met de penningmeesters van tafel gehaald?
- c. Wat is de visie van het CB op zowel de korte als op de lange termijn?

TG:

- a. Bij een heffing van 85% staan bijna alle parochies bij het CB op de stoep voor ondersteuning. Maatwerk leveren voor 10 parochies is al moeilijk laat staan voor vrijwel alle parochies. Om in plaats van voor iedere afzonderlijke parochie aan te kloppen bij de fondsen is gekozen voor één aanvraag voor alle noodlijdende parochies tegelijk. Het had dus geen zin om die 85% op de agenda te plaatsen.
- b. Een langzame verhoging van die 70% daar kunnen we naar streven. Echter 85 % krijg ik niet binnen. Het is een pragmatische oplossing. Het sluiten van parochies is geen punt van overweging
- c. Het beleid van het CB is wel degelijk gericht op de lange termijn. Het CB heeft niet de intentie om binnen 3 jaar het licht uit te doen. Er worden kleine stapjes genomen en er is sprake van een trendbreuk.

Pastoor Kinneking geeft namens de fondsen een toelichting op het fondsenbeleid: de betrokkenheid van de fondsen behoort tot de geschiedenis van de kerk. Geld dat niet dient, dient tot niets. In 2015 is het initiatief genomen om plekken waarin het verleden investeringen zijn gedaan nu 50% van het geleende ineens uit te keren met de motivatie: u krijgt het geld nu contant overgemaakt i.p.v. uitgesmeerd over 30 jaar. U kunt dat geld beleggen en inzetten om een beter rendement te halen. Uit de opbrengst van de levende kerk is dit niet op te brengen en zou elk nieuw initiatief verstikken en perspectief op groei ontnemen.

Het CB heeft in het verleden beleid gevoerd en beslissingen genomen om deze situaties te laten ontstaan. En de fondsen zijn blij dat we deze oplossing hebben gevonden. Het CB moet zich echter bewust zijn dat kerken kopen en parochies stichten vraagt om vooral en eerst te kijken naar draagvlak. Kijken of men nu en in de toekomst zijn financiële broek kan ophouden.

TG: Het creëren van draagvlak heeft de nodige moeite gekost en het draagvlak is wisselend. Ook het draagvlak per parochie verschilt. Kleine stapjes zijn noodzakelijk. Kleine stapjes in de tijd. Daarnaast zijn we geen professionele organisatie die iedere dag even kan aanschuiven en bij elkaar kan gaan zitten om te overleggen.

Hr. Schotel (Friesland/Noordoostpolder): Ik weet niet zo veel van geld maar wel van bestuurlijke wil om de tering naar de nering te zetten. 1. Heeft het CB die wil en 2. De verhouding tussen betalende en de papieren leden is vaak niet in verhouding (vaak heel scheef). Als blijkt dat betalende leden te weinig opbrengen welke consequenties worden daaraan verbonden?

TG: We geven geen geld uit dat er niet is. De tering naar de nering zetten met de levende kerk betekent dat je maar ¼ van de kerk zou overhouden. Onze inzet op groei is niet zonder enig resultaat geweest. We zijn landelijk aanwezig, we zijn er nog. Het doel is en blijft om ons als groep in zijn waarde te houden met de beschikbare middelen. Een zondagse kerkdienst kost ontzettend veel geld maar we verlangen toch allemaal om iedere zondag in de kerk te kunnen zitten.

Hr. Hallebeek (Eindhoven): We zijn erg dankbaar dat Eindhoven met financiële hulp op weg is geholpen. Maatwerk voor de kleine mag niet te koste gaan van de levensvatbaarheid van de grote parochies. Blijven de fondsen dit structureel doen?

Pastoor Schoon (namens de fondsen): de fondsen proberen structuur aan te brengen in hun manier van hulpverstrekking. Eenmalige ondersteuning werden vaak terugkerende verzoeken om hulp. Er is nu overwogen om te helpen via de voordeur en niet via de achterdeur blijvend pleisters te plakken. Komende tijd ontmoeten de fondsen het CB elkaar en men probeert dit in gezamenlijk overleg nog wel breder te trekken.

Hr. Haverkorn (Friesland/Noordoostpolder): Hoe ziet een goede verdelingsmethodiek er uit als we niet eens weten welke problematiek elders speelt.

TG: dat inzicht moeten parochies onderling verkrijgen. Als er zorgen zijn, deel dan je kennis en expertise.

Pastoor Frede: Ik ondersteun graag het beleid van de TG. We moeten reëel blijven want het venijn zit altijd in de pastorale formatie. Een sluitende begroting is mooi maar theoretisch. Als er klappen vallen dan liever bij de burens. Geen parochie is bereid om formatie in te leveren.

Voorzitter: iedereen moet consequent zijn in zijn/haar stemgedrag.

Mevr. Gerny (Amsterdam): doorgaan met het huidige proces. Verschillende overleggen in gezamenlijkheid en zo andere manieren van denken rond heffen ontwikkelen. Niet even snel iets bepalen en besluiten.

Pastoor Schoon: dit punt ligt zeker in de bedoeling.

Hr. Stam (Schiedam): de juiste componenten zijn opgenomen in de heffingssystematiek. Fondsen zijn daarin terecht als partij genoteerd. De fondsen dragen nu structureel bij, maar niet zichtbaar is hoe die solidariteit uitpakt. Een meerjarenplanning voor de inzet van de verschillende componenten is aan te raden. De 85% - variant niet toepassen vanwege de organisatiedruk is geen goede reden.

Pastoor Schoon: we moeten streven naar nog meer solidariteit. We kijken of er differentiatie in is aan te brengen.

Pastoor van der Velde (namens het Metropolitane Kapittel). Er is gesuggereerd dat het MK zich niet constructief zou hebben opgesteld in het fondsenoverleg en dit heeft het MK onaangenaam

getroffen. Het doel en eerste verantwoordelijkheid van het MK is: het ondersteunen van de Aartsbisschop, het Bisdom Utrecht, het Seminarie (ambtsopleiding). Daarnaast heeft het MK altijd en waar mogelijk zijn bijdrage geleverd aan de landelijke kerk. (dit jaar € 30.000.-) Het MK kijkt in de komende tijd welke haar bijdrage aan de landelijke kerk kan zijn en of dit ook structureel kan zijn

TG: Ter verduidelijking: in ons kerkelijk landschap zijn er 6 fondsen waaronder 2 diaconaal. Deze laatsten hebben een ander doelstelling maar toch zien zij hun taak ruimer en ondersteunen zij aanzienlijk.

Hr. van Maaren (Hilversum): het beleid van inzetten op groei heeft veel geld gekost. En ook nieuw ander beleid zal geld kosten. En nu heb ik het gevoel dat we daarbij wel heel gemakkelijk wijzen naar het bestuur. Maar gelijktijdig kun je ook denken: en wij, wat doen wij er aan om geld te genereren? Ik wil als voorbeeld Hilversum noemen. Daar liep de jaarlijkse bijdrage aan Kerkbalans jaarlijks aanzienlijk terug met wel € 10.000.- p.j. En dan vraag je je af: wat is er gebeurd: zijn er bijdragers overleden, zijn er mensen vertrokken. We laten het niet bij deze constatering, we nemen nieuwe initiatieven om het bedrag weer omhoog te krijgen: extra brieven, extra gesprekken en reminders. Dit is geen motie maar een oproep om hierover na te denken en dit mee te nemen naar je parochie.

Mw. Maan (Amersfoort): we hebben als parochie een zgn. inspanningsverklaring opgesteld en deze is inmiddels onder u verspreid. Daarnaast heb ik nog 2 tips: 1. wijs uw parochianen er op dat legaten zeer welkom zijn. 2. Alles wat je nadrukkelijk over het voetlicht brengt (neerzet), levert ook meer op. Maak er werk van.

Pastoor Smit (namens het CB): Geld moet eerlijk verdeeld worden behalve als het over ons eigen geld gaat. Wij vormen samen het lichaam van Christus. Leven in gemeenschap. In de nood van het ene deel, lijdt het andere deel mee. Dat geldt ook voor de kerk. Solidariteit behoort bij het hart van de kerk. Iedere parochie is aangewezen op solidariteit. Geen enkele parochie kan zich bedruipen met het levende geld. We teren met elkaar op het geld uit het verleden: legaten of een stichting en die zijn opgericht om de kerk te onderhouden. We zitten allemaal in het zelfde schuitje: wij zijn aangewezen op de giften van de geslachten die ons voorgingen. Door historische omstandigheden zijn sommige parochies meer of minder rijk. We worden geloofwaardiger als kerk als de financieel sterken de financieel zwakken ondersteunen. Het is balanceren tussen ruimhartigheid, solidariteit, een goede planning en het afleggen van verantwoordelijkheid.

In het proces van overleg is het gelukt voor 2017 de zaken zo op elkaar af te stemmen dat we als lichaam van Christus geloofwaardig zijn met dank aan de levende kerk en aan de solidariteit/het geld uit het verleden.

Mw. Zomervrucht: Ter verduidelijking: We stemmen over de heffingssystematiek (hoe komt het bedrag binnen): 2% heffing over het vermogen, + 70% heffing over de kosten van het pastoraat, + 25% heffing over de opbrengst van het onroerend goed, met een aanvulling door de fondsen. De begroting gaat over hoe we het binnengekomen geld willen gaan besteden. Besluit: het voorstel voor de heffingssystematiek wordt aangenomen met 2 tegenstemmen en 1 blanco.

8. Financieel jaarverslag 2015.

TG: 2015 is een jaar als alle andere jaren met weinig bijzonderheden Een paar punten om te noemen: Het snijden in oude rekeningen zit in de afronding. Geprobeerd wordt een meer striktere scheiding tussen reguliere - en projectformaties aan te brengen. Langzaam groeien we naar een plus.

Overschot in de vermogensgroeiheffing is/wordt verrekend in 2016

Door afwaardering van het vastgoed (louter boekhoudkundig) krijgen we een realistischer beeld van hetgeen we bezitten.

Punt van zorg is het saldo van de lopende rekening. In 2015 is een legaat ontvangen (van der Heijden) dat zal worden gebruikt om de lopende rekening een hoger saldo te geven en zo schokeffecten in die betaalrekening voor te wezen.

Hr. de Rijk (Utrecht): constateert op de balans een stelselwijziging v.w.b. het onroerend goed. Dit heeft ook effect voor de parochies. Moeten we dit als parochies ook invoeren.

TG: Parochies zijn vrij om dat ook door te voeren. Met het oog op ANBI is dit wel een aanrader. ANBI vraagt om een realistische economische waarde.

Hr. Roebroek (Delft): de verhouding tussen de verzekeringswaarden en de economische waarde van het onroerend goed en de waarden die opgevoerd moeten worden voor ANBI.

TG: Er zit nu eenmaal een verschil tussen verzekeringswaarde(herbouw) en de economische waarde(verkoop).

Hr. L. Wagenaar (Den Haag): constateert over een reeks van jaren een steeds groter wordend financieel gat tussen begroting en jaarrekening.

TG: De begroting is een voornemen en er gebeuren nu eenmaal zaken die niet zijn te begroot

Mevr. Visser (Egmond): wat is het nut van stemmen over de begroting als daarin incidentele baten die ¼ van het totaal beslaan, worden opgevoerd?

TG: De begroting laat zien de inkomsten en de uitgaven die we nodig hebben voor exploitatie van de landelijke kerk. En dit lijkt op een forse overschrijding. Maar het heeft te maken met de kwijtschelding van leningen op kerkgebouwen en dat loopt via de rekening van de landelijke kerk

Hr. Groen (IJmuiden) vraagt om toelichting bij de reservering van € 450.000.

Mevr. Konings (Bisschoppelijk Bureau): dit bedrag is opgevoerd in samenspraak met de accountant in verband met de taxatie en afwaardering van de gebouwen.

Het financieel verslag over 2015 wordt aangenomen met 1 onthouding. Met applaus ook voor het Bureau.

9. Begroting 2017. Tevens behandeling van een drietal moties.

TG: alvorens de begroting toe te lichten neemt de TG de synode mee door het lopende jaar omdat dit de nodige effecten zal hebben op de cijfers van volgend jaar.

Leningen en kwijtscheldingen gebouwen zijn geëffectueerd en daarmee is een aantal gebouwen met schulden nu schuldenvrij en ter beschikking gekomen van de parochies.

De overdracht van het pensioenfonds wordt gememoreerd. Gelukkig was de beurs ons prettig gezind. Zonder veel extra kosten kon alles overgebracht worden naar Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Missions to Seafarers is gestopt. De woning in Oost-Souburg staat te koop. (Dit zijn nu de fluctuaties in de begroting die niet zijn te voorzien). Bij het seminariegebouw (dit is inmiddels een gemeentelijk

monument) is de exploitatie gewijzigd. De inwonend beheerder vertrekt. Het zalencentrum wordt opnieuw en in een hoger segment in de markt gezet. De ICT geeft hogere kosten (de huidige leverancier stopt). Ook de cashflow stopt. Microsoft gaat de kantooradministratie leveren. Het CFM-handboek komt in 2016 naar de parochies toe. Het CFM is op zoek naar een financieel controller en ook naar een voorzitter en secretaris.

Hr. van Hasselt(Amersfoort) komt er zo niet over 2016 wéér een negatief saldo in het jaarverslag?

TG: dat is zeer wel mogelijk.

TG: de fondsen maken de begroting mogelijk door het afboeken van leningen en het sluitend maken van de begroting. Inkomsten uit de levende kerk blijven belangrijk. Gezamenlijk gebruik van kerkgebouwen maakt de exploitatie voordeliger. Maar vraag bij verhuur om een reëel bedrag. De kerk heeft ingezet op groei en dit is nog steeds noodzakelijk maar niet afdwingbaar. Maar laten we met elkaar uitstralen dat we iets waardevols hebben dat het delen waard is.

Getracht wordt de kosten Wilhelminalaan te verminderen. Ook willen we streven om geen extra uitgaven te doen zonder dat daar extra inkomsten tegenover staan.

De Fondsen zijn niet onuitputtelijk maar voor arme parochies kan een geormerkt bedrag worden vrijgemaakt om daarmee kleine parochies te helpen. Beslist geen tonnen! Er wordt maatwerk geleverd in overleg met bisschop en TG. Samen met de parochies kijken naar wat een parochie zelf kan doen om de inkomstenkant te verhogen. Wel kunnen b.v. oude schulden worden gesaneerd.

Ten behoeve van de ANBI wordt u opgeroepen om juiste gegevens op te nemen op uw website. Kascontrole moet in elke parochie gebeuren. Pas 4-ogencontrole toe. Met het oog op Kerkbalans denk ook aan onderhandse giften.

Pastoor van der Steen:

- a. vraagt om een zorgvuldige analyse van de uitgavenkant van de begroting in relatie tot de inkomstenkant.
- b. in hoeverre is b.v. het luchthavenpastoraat corebusiness voor onze kerk is, en
- c. of de controle op ANBI-gevolgen kan hebben voor de individuele parochie, en
- d. hoe er aandacht blijft voor bisschop Schoon.

TG:

- a. De balans tussen inkomsten en uitgaven heeft blijvende aandacht.
- b. Ook buiten de parochies wil de kerk aanwezig zijn. Dat lukt niet altijd. We hebben gekozen voor het luchthavenpastoraat. We zijn daar met andere partners aanwezig.
- c. De parochies vallen onder de groeps-ANBI van de landelijke kerk. Natuurlijk moet je reële bedragen opvoeren maar als je kunt verklaren waarom en hoe, zal het niet snel fout lopen.

Voorzitter:

- d. de gevraagde aandacht voor bisschop Schoon is doorgeleid naar het CB en zal door het presidium blijvend gevolgd worden.

Hr. Wilts (Alkmaar): er zijn goede stappen gezet (o.a. met behulp van de fondsen) om tot een sluitende begroting te komen Ook onze financiële huishouding is inzichtelijk (= transparant) gemaakt middels deelbegrotingen.

Blijvende aandacht is gewenst voor de samenhang van nieuwe beleidsnotities en de begroting want daarmee komt het budgetrecht van de synode in gedrang. Projectfinanciering gaat buiten de synode om maar kan in een later stadium wel een valkuil zijn. Voor het komende jaar zouden dan ook geen nieuwe initiatieven genomen moeten worden die invloed hebben op de formatie.

TG: We proberen uit te voeren conform de begroting. De marges daarbij zijn klein. De formaties zijn momenteel bevroren.

Pastoor Frede: dit wil ik graag genotuleerd (= bevestigd) hebben. Formatie-uitbreiding zelfs niet op projectbasis. Dit is niet uit te leggen aan de parochie.

TG: samenhang formatie en projecten is in bespreking bij het CB. De gevoelens hieromtrent zijn bekend.

Mw. Zomervrucht: vraagt of dhr. Wilts de volgorde van beleid en begroting bedoelde?

Hr. Wilts (Alkmaar): een voorstel om in het voorjaar te praten over beleid en in het najaar over de begroting, die bij dat geplande beleid past. Ook vraagt hij zich af of de huidige Synodestructuur wel dienstbaar is aan de begroting.

Vervolgens komt **de eerste motie** aan de orde welke is ingediend door de parochies: Leiden, Amersfoort, Hilversum, Den Haag, IJmuiden, Egmond en Statie Twente:

Hr. Groen (IJmuiden) leidt de motie namens de andere parochies in. En na enige discussie in deze vergadering wordt de tekst als volgt aangepast:

De synode, opmerkend dat:

- na jaren van inzetten op groei nu het maximaal haalbare is bereikt, de OKKN intussen sterk heeft ingeteerd op haar vermogen en menige parochie te maken heeft met tekorten, waarover de kerkbesturen en parochianen zich al enige jaren ernstig ongerust maken;
- er een tekort is op de gepresenteerde begroting van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland;
- een aantal fondsen gelukkig bereid zijn tekorten te dekken tot 2019;
- zeer weinig parochies in staat zijn een structureel hogere afdracht te betalen;
- een vaststelling van de heffingssystematiek nu tot ver voorbij 2019 doorwerkt;
- een gezamenlijk optrekken van de hele kerk wezenlijk is om deze zaken aan te kunnen;

Besluit het Collegiaal Bestuur te verzoeken:

- tot een plan te komen met bijbehorende organisatiestructuur en meerjarenbegroting, voor de komende 5 jaren, waarin structureel de uitgaven worden verlaagd, zodat de uitgaven van de OKKN in evenwicht worden gebracht met de inkomsten uit de parochies (= levende kerk) en de andere inkomstenbronnen van de OKKN, en hiertoe een tussenrapportage aan de synodalen voor te leggen, die kan worden besproken in een groter verband, ruim voor de synode van 2017,

en gaat over tot de orde van de dag.

Hr. Groen (IJmuiden) Een Synode in het voorjaar zou de Synode meer gelegenheid geven om mee te denken over de begroting. Dit hoeft niet in dezelfde samenstelling als waarin we nu bijeen zijn.

Voorzitter: Als de agenda en output van zo'n voorjaarsoverleg tijdig bekend zijn om de Synode te informeren mag dat in plaats van een Synode?

Hr. Groen (IJmuiden): dat zou prima zijn.

TG: Dit is een zaak voor het CB. Wel fietst men zo door de bestuursstructuur. Dit moet je eerst regelen. Alleen bij elkaar zitten is iets anders. Je mag van zo'n bijeenkomst niet al te hoge verwachtingen hebben. De beleidskeuzes zijn echt beperkt.

Hr. Groen (IJmuiden): Er zijn meer keuzes te maken dan hetgeen we hier horen. Heilige huisjes die moeten we open op tafel leggen om daarover te overleggen. Pastorale huisjes zoals "Mission to seafarers"

Aartsbisschop Vercammen: het naar beneden krijgen van het uitgavenpatroon kan alleen op basis van een inhoudelijke discussie. Inhoudelijke vragen zouden breder moeten worden besproken dan enkel binnen de synode. In de "Mission to Seafarers" zit nauwelijks OK- geld. In het luchthavenpastoraat participeren we samen met de Anglicaanse kerk. Er zijn grenzen aan onze beperkte mogelijkheden. Eerder is besloten dat we moeten streven naar groei en nieuwe initiatieven. De resultaten daarvan worden te weinig gecommuniceerd. Bepaalde projecten die niet in groei hebben geresulteerd zijn gesloten. En er zijn nog heilige huisjes die voortdobbelen. Graag wil ik ruimte openhouden voor de inhoudelijke discussie. Want daar worden we met elkaar beter van. Qua pastoraat en getuigenis zijn we er niet slechter op geworden. Zeker niet gelet op hoe het andere kerken vergaat.

Voorzitter: Mag uw inbreng als een ondersteuning van de motie worden uitgelegd?

Aartsbisschop Vercammen: Ten dele. Cijfers betekenen iets. Laten we dit in het voorjaarsoverleg bespreken.

Pastoor Liebler: behoren tot die heilige huisjes ook de hoogte van de pastorale bezetting.

TG: Ja.

Pastoor Liebler: in mijn optiek kost ook het houden van een synode het nodige. Dus een 2^e Synode kost het nodige extra.

Voorzitter: op de begroting is de Synode maar een kleine post.

De motie wordt in stemming gebracht: 52 voor, 29 tegen en 18 onthoudingen.

De **motie** van de parochie Leiden betreffende de **heffingssystematiek** wordt ingetrokken omdat de eerder voorgestelde heffingssystematiek niet doorgaat.

Besluit: De begroting 2017 wordt aangenomen met 3 onthoudingen.

Vervolgens komt de **motie over de Groene Kerk** aan de orde, waarbij is gebleken dat niet iedereen tevoren kennis heeft kunnen nemen van de inhoud.

Motie Groene Kerk
De synode van 2016,
overwegende

november 2016

- o dat het materiële voortbestaan van de kerk terecht de nodige tijd en aandacht vraagt van kerkbesturen en Collegiaal Bestuur.

zich ervan bewust:

- o dat onze aarde en het voortbestaan ervan voor onze kinderen en kleinkinderen ons ter harte gaat.
- o dat we bij alles niet tekort willen schieten in onze roeping om als kerk bij te dragen aan de zorg om de heilheid van de schepping, én om medeverantwoordelijkheid te dragen voor een leefbaar klimaat voor de generaties die na ons komen.

spreekt haar steun uit aan de Groene Kerken Beweging

- o en roept daarom de parochies en staties van onze kerk op om materiële stappen te zetten conform het stappenplan van de Groene Kerkenbeweging (www.groenekerken.nl), ten einde mede dragers te worden van deze beweging.
- o verzoekt het Collegiaal Bestuur deze doelstelling mede te integreren in het beleidsplan van de komende jaren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Martien Camphuis, synodaal Hilversum

Dio van Maaren, synodaal Hilversum

Henriette Maan, synodaal Amersfoort

Barthold van Hasselt, synodaal Amersfoort

André Zandbelt, synodaal Twente & Ommelanden

Toelichting van de Groene Kerk-motie van de Statie Twente door dhr. Zandbelt:

Wat hebben de Binnenstadsgemeente Leiden, de Protestantse Gemeente Enschede, de Ichtuskerk in Deventer-Colmschate en de Domkerkgemeente in Utrecht gemeen?

- Dat ze in hun eigen huishouding als kerkgemeenschap bewust beleid maken van verduurzaming en bijdragen aan vergroening.
- En dat ze weten dat ze het wiel niet hoeven uitvinden, want ze troffen 96 andere kerkgemeenschappen op de Groene Kerkendag in oktober in Ede om van elkaar te leren welke kleine en grote stappen je daarbij kunt zetten.

Toen de “duurzame honderd” van Trouw vorige maand uitkwam, heb ik stiekem even gehoopt dat er een parochie of kerkgemeente tussen zou staan. Een beetje ambitie op dit terrein kan kerken immers niet misstaan, niet?

Wie er wel tussen stond op plaats 16? Marlijn Simons, de vrouw die als manager duurzaamheid van supermarkt Lidl Nederland – ja, u hoort het goed - in drie jaar tijd de hele groente- en fruit-assortiment wist te verduurzamen, een nieuw netwerk van groene leveranciers wist op te bouwen, haar klanten wist mee te nemen en nog winst wist te maken ook, zoals een bedrijf immers past. Soms gaan de kinderen van deze wereld ons voor in het vinden van de weg.

Wij nodigden als kerk 2 jaar geleden de groene patriarch Bartholomeus uit die de aarde rondreist om mensen te motiveren tot inzet voor duurzaamheid en heilheid van de schepping. **Maar:** Dan moet het nog wel gebeuren. En dat proces speelt zich af aan de basis in parochies.

Daar worden beleidskeuzes gemaakt:

- of je zuinig en goed omgaat met energie,
- hoe je je gebouwen beheert en onderhoudt, keuze van duurzame materialen,

- of je een fair-trade inkoopbeleid hanteert bij koffie, thee, suiker,
- aan welke bank je je spaargeld toevertrouwt en in welk fonds je belegt,
- hoe je omgaat met afval en of herbruikbare spullen:

Kortom: de parochie als huishouding.

In de motie Groene Kerk beogen we parochies op te roepen bewust en beleidsmatig stapjes te zetten naar een parochiehuishouding die bijdraagt aan duurzaamheid en vergroening. De motie mikt erop dat parochies deel worden van een keten van Groene Kerken die elkaar praktische suggesties aanreiken. Het gaat erom dat we een inspanningsverplichting op ons nemen, niet elkaar de maat nemen.

De indieners van de motie hopen dat - als de synode deze oproep ondersteunt - de synodalen er in hun eigen parochie mee aan de slag gaan. In 2017 zou de synode er zelf een thema van kunnen maken waarvoor we dan alle praktijkervaringen mee brengen die we inmiddels daarmee hebben opgedaan. Bij deze motie dus tevens een verzoek aan het presidium om dit thema voor de synode van 2017 op de rol te zetten. De indieners hopen van harte dat deze synode onze motie ondersteunt.

De motie wordt aangenomen met 5 onthoudingen.

Pastoor van der Velde (namens het CB): dankt mevrouw Parmentier voor haar inzet en als lid van het CB en de Oud- Katholieke kerk van Nederland. Haar bijdrage liet zich kenmerken door nuchterheid en zicht op helder structuren.

10. Toelichting Pensioenfonds.

Dit agendapunt vervalt.

11. Sluiting.

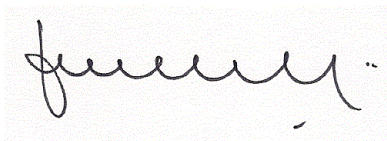
Voorzitter: Dank aan de vrijwilligers, de heer Tabak (de Akker) de medewerkers van het Bisschoppelijk Bureau, het Collegiaal Bestuur en speciaal de Thesaurier-Generaal. En voorts een gelukwens aan de (her) benoemde leden in CB en Presidium.

Namens het CB dankt **pastoor Smit** het Presidium.

Aartsbisschop Vercammen sluit de vergadering met gebed.

Hilversum, 19 november 2016.

Notulist:

G.Schoonderbeek, secretaris Presidium.

